

L
1384/27

SERENISSIMÆ

181

REIPUBLICÆ VENETÆ

ARMORVM 1384

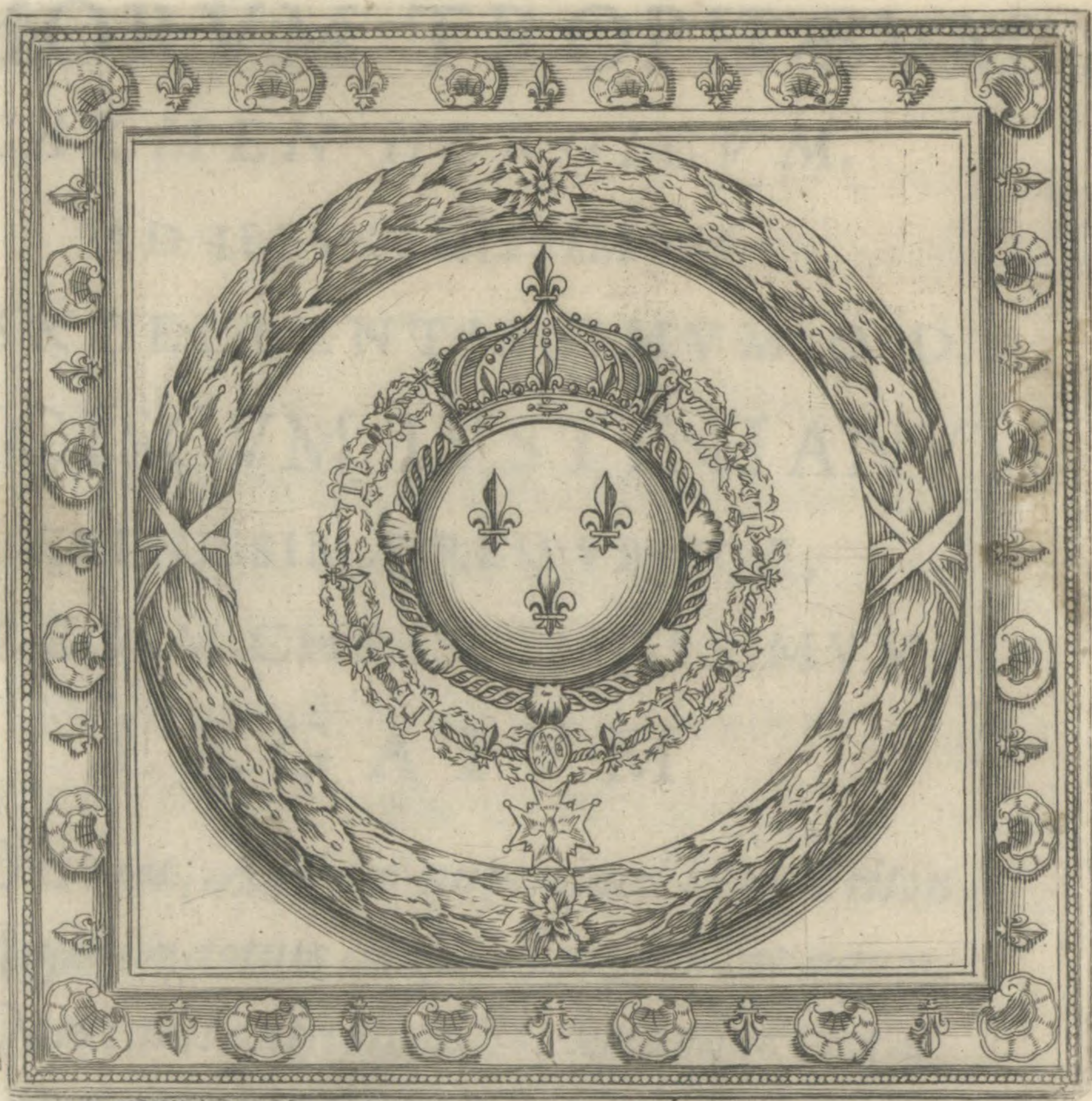
TROPHÆVM,

PRO DEBELLATO TVRCA,

Ob restitutam Societatem IESV,

PONIT ET CONSECRAT,

Ex eadem Societate RENATVS RAPINVS.

PARISIIS,

E' TYPOGRAPHIA REGIA.

M. DC. LVII.

12564/11

17

SECRETUM

REIPUBLICAE VENETAE

ARMORVM

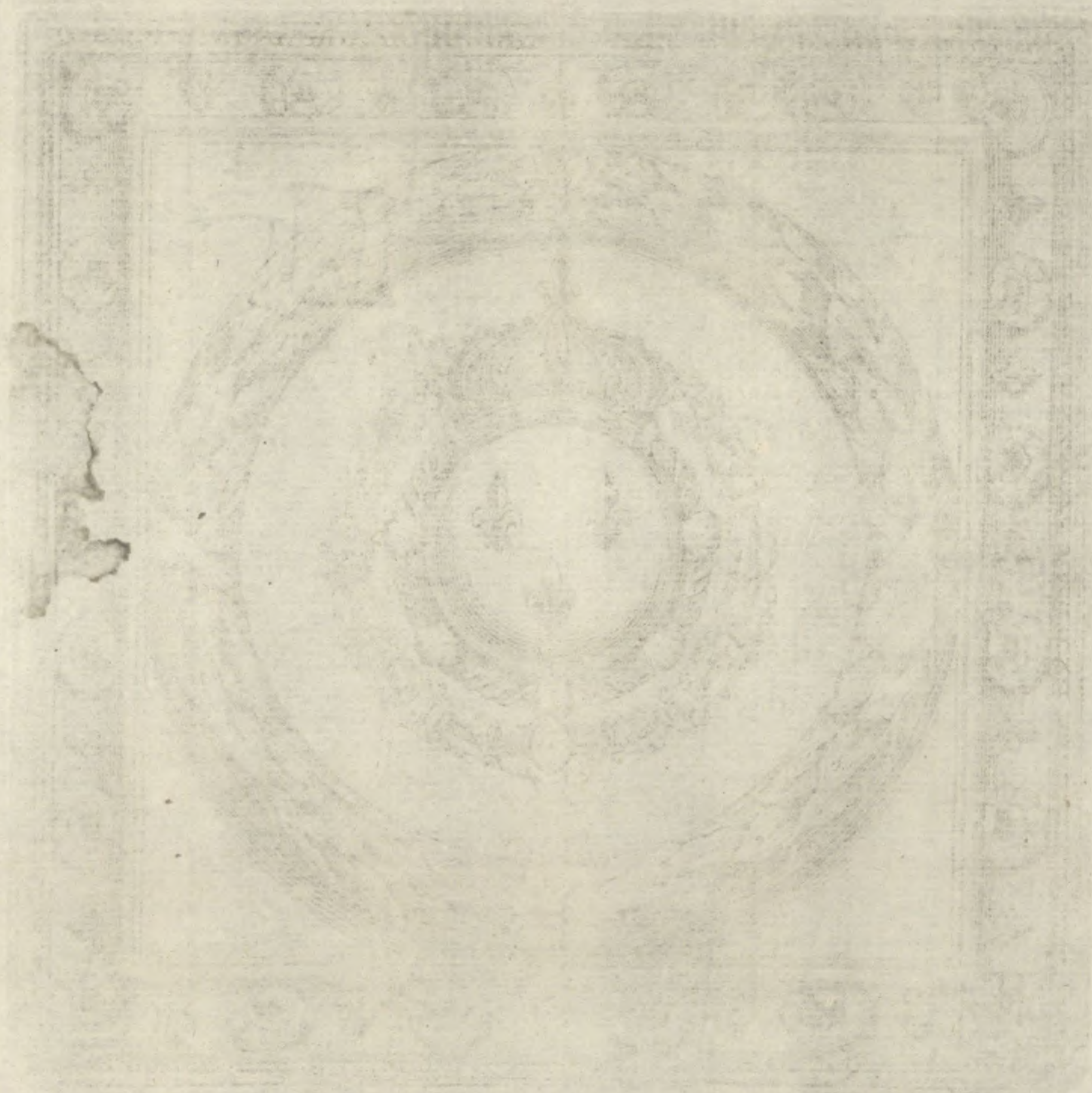
TRIPARTITVM

PRO DEBELLENDO TURCA

Ob resistendam societatem Iesu.

PONIT ET CONSECRAT.

Ex eadem societate RENATAVS RAVENNA.

PARISIIS.

ETYPGRAPHIA REGIA.

M.DC.LVII.

SERENISSIMÆ
 REIPUBLICÆ VENETÆ,
 PRO DEBELLATO TURCA,
 ARMORVM TROPHÆVM.
 CARMEN HEROICVM.

AD ILLUSTRISSIMVM
 ET EXCELLENTISSIMVM D. D.
 FRANCISCVM IVSTINIANVM
 SERENISSIMÆ REIPUBLICÆ,
 AD REGEM CHRISTIANISSIMVM,
 LEGATVM.

*H*oc erat, Adriaco nuper quod litore Triton
 Ausonius, totum conchâ dum personat æquor,
 Dum canit extremo victos certamine Turcas,
 Laureti summâ populos pro rupe monebat.

A

Ut Thracem Venetus Latiis auerteret hostem
 Finibus, ac lætis nos demum rebus, in urbem
 Jam dudum absentes, Româ poscente, vocaret:
 Audiuere suis Nymphæ Benacides antris,
 Quos Triton populis monitus dabat, audiit omnis
 Adria, & ingentem respondit ab æquore plausum.

Inuenere fidem, per Vos, oracula diuûm,
 Inclyte Dux, Proceresque urbis, Populûsque, Patrêsque
 Autores tantorum operum, cùm munere vestro,
 Poscimur hospitio, quo tempore perdere bello
 Ottomanum toto prædonem Oriente paratis.
 Nos memores facti, meritis pro talibus, hostem
 Bellando vobis nuper trans æquora victum,
 Et partos canimus Scythicâ de gente triumphos.
 Namque tibi, si quæ nobis est copia fandi,
 Seruiat, ut merita es, bello fortissima & armis
 Gens Venetûm, dextro dudum quæ Marte fatigas
 Regnatorem Asiæ terrâ, pelagóque potentem.
 Vnam adeo (quod sera olim mirabitur ætas)
 Aduersi inter se reges dum prælia miscent
 Christiadæ, tantùm te bello tendere in hostem
 Vires, & populos, atque arma Orientis agentem
 Dicemus, laudêsque tuas æquabimus astris.

Primus ego, hanc vestris quando victoria palmam
 Annuit, egregio meritæ pro laudis honore,
 Litore in Adriaco, veteri de more, Trophæum

Instituam, socij circum, qui carmina dicant,
Spectabunt, sacris redimiti tempora vittis,
Frondentemque ferent pompæ ad solemnia laurum.

Tu dum rem patriam, dum magna negotia tractas
Cum Franco, Venetis orator missus ab oris,
Italiae clarum decus, heroúmque propago

O IUSTINIADÉ, tenuis da sibila musæ,
Festarum strepitus inter resonare tubarum,
Et laurum hanc vestro sese immiscere triumpho.

At mihi compositis quæ stet sublimis in armis
Non abies quærenda, aut ramis ardua quercus:
Vulgaris pompa hæc fuerit vulgaribus armis.

Sicubi præcelsa est, ipso sub litore, rupes,
Quæ summam alto se vertice tollat in auras,
Hanc ego decisis, qua prominet, undique saxis
Componam Turcæ in speciem, ceruice superbâ
Omnes qui ventos, omnes qui terreat auras.

Immanémque humeris immanibus, ex orichalco
Aptabo loriam, ingens quam desuper umbo,
Aut picta è læuo pendebit parma lacerto.

Pro galeâ, summâ imponam sub fronte, tiaram
Carbaseum, Scythici quod Thrax ferus accola ponti
Tegmen habet capiti, per longa volumina plexum.

In tergum obliquus descendet acinacis, ipsi
Ductori pugnae ereptus, bellique magistro.

Hac sub rupe, ferox fastu, toruusque videri

*Thracibus indutus mihi stabit truncus in armis:
 Ante pedes scuta, & galeas, captiuâque signa,
 Threicio miles Venetus quæcumque Tyranno
 Eripuit, fractosque arcus, ensesque recuruos,
 Tela virum, atque hastas deponam rupe sub imâ,
 Congeriem armorum immensam, mauortiâque æra,
 Et peltas, fractamque in peltis cornua lunam.
 Addam & opes pelago passim ex undante receptas,
 Et gazam, ac vestes gentis monimenta profanæ,
 Barbarici luxum decoris, Phrygiosque tapetas,
 Montesque, & fluuios, descriptâque bella metallo,
 Addam vrbes pelago victas, magnûmque fluentem
 Bosphorum, & undantem bello, armorumque tumultu
 Attonitum, ac toto trepidantem gurgite Pontum,
 Pandentemque suos portus, victique tyranni
 Tristes reliquias, saxa in latebrosa, vocantem.
 Insuper & bello defensam, ac Marte secundo,
 Natali insignem Iouis, ut fert fabula, Cretam
 Adiiciam, & Phrygiis ululatam matribus Idam,
 Et Tenedum, ac mæstas tot cladibus æquore toto
 Cycladas, & ferri, ut quondam, in diuersa timentes.
 Sub scopulo, mihi laurus erit procera, Trophæum
 Ingenti festæ obtentu quæ frondis inumbret
 Desuper, & virides incuruet plurima ramos:
 Vnde sibi victor, partâ pro laude, coronam
 Decerpit, Vestrique ornent sua tempora vates.*

Erectos

Ereptos circum præcingi hostilibus armis

Præcipiam truncos, inimicâque nomina pingi;

Atque ducum simulacra, suo qui sanguine, laudem

Hanc patriæ peperere, omnes frondente coronâ

Insignes caput, inque armis fulgentibus omnes.

Quos inter, Venetæ prisco de sanguine gentis

CONTARENVS ouans animi, spoliisque superbus,

Partem opere in tanto egregius sibi victor habebit.

Vnus è
Ducibus
Classis
Venetæ.

Túque mihi longè ante alios, cui puppe sub altâ,

Dum turbas aduersum hostem, dum prælia misces,

Fluctibus Oceani in mediis, pugnâque sub ipsâ,

Contigit & cadere, & Turcam superare cadendo,

O MARCELLE, mihi totus splendebis in auro,

Funere pro tanto, meritæ pro munere laudis.

Dux clas-
sis Vene-
tæ.

Terrores, vanique Metus, trepidique Pauores

Sub pedibus, vincti nodis post terga, iacebunt.

Et mortis Formido, & inexorabile letum.

Nec te adeo, si quid poterunt mea carmina, famæ

Eximet vlla dies, tam pulchrâ morte peremptum.

Ille autem, tali pro fato, insigne, volantem

In clypeo portabit apem, quæ prælia tendat

Bellatrix, animâque ipso in certamine fundat,

Læta suo felixque hostem si funere perdat.

Nec tu carminibus, MOCENÏCE, tacebere nostris

Siue altum inuadis ratibus mare, seu rapis ardens

Totam aciem ad pugnam, Turcâque infanda furentem

Ductor
Venetus.

Proturbas, spatioque inclusum cogis iniquo;
 Seu fugientem urges. Quin te miserande iacentem,
 Ottomanæ ductor classis, iam pulvis haberet
 Respersum tabo, & proiectum in litore truncum:
 Ni fuga disiectum, cedentemque æquore toto,
 Et turpis pavor, & venti in diuersa tulissent.

In medio sublimis erit, cui sidera parent
 Infernique lacus, Latiâ de gente Sacerdos,
 Magnus ALEXANDER, Veneto nam primus in hostem
 Iungit opes, acuitque animos, & suscitât iras.
 Captivæ toto stabunt sub litore naues
 Remigio, & velis exutæ, atque omnibus armis:
 Nec non & victi currus in puluere inanes,
 Et belli tormenta solo prostrata iacebunt.

Ereptas at opes, auulsâque rostra carinis,
 MARCE, tuos figam ad postes, inimicâque summi
 Pendebunt vexilla, alto de vertice templi.
 Ipsa mihi demum hostili donabitur auro,
 Laureti magnæ Virgo quæ præsidet arcu:
 Ut fortes in tanta animos exordia rerum,
 Inspiret Veneto, fausto dum Marte tuetur
 Spes Italas, Latioque hostem, & Laurentibus aruis
 Submouet, ac longè Ponti inter claustra repellit.

Ipsæ autem populis saxo sublimis ab alto,
 Facta recensebo Venetæ virtutis, & omnem
 Fortunam, & casus belli, euentusque secundos,

189
Quæque mari, Vobis pugnando exhausta, sub ipso;
Dicam hostes pelago domitos, urbésque receptas,
Et toto latè dispersos æquore Turcas,
Fumantésque Asiæ, vestro sub milite, campos.
Æterno demum cælabo hoc carmen in ære.

Barbaricæ prædam gentis, régisque superbi
Exuuias, atque hoc spoliolorum insigne Trophæum
Victori Veneto, domito pro Thrace, recepti
Antiquo tandem hospitio, & tellure potiti
Ponimus, ac tantum grati sacramus honorem.

Hi nostri reditus, hæc sunt, pro munere vestro,
Quæ Vobis, memores animi, referenda paramus.

Felices, si fors Populum Patrésque mereri
Contingat faciles, & conciliare merendo.

Nec vobis tantùm turba officiosa venimus.
Vt cælo palmas lenti tendamus inermes,

Ante aras, dum bella gerunt, quibus arma gerenda.
At medios etiam, contemptâ ut luce, per hostes,

Intrepidi rerum, magnæ mysteria Romæ,
Et sanctos ritus, genti portemus Eoæ:

Atque triumphatum Christi sub legibus orbem
Cum populis Auroræ, & regibus, & victis Diis,

Hesperiam in magnam, & Capitolia ad alta trahamus.

Hunc animi ardorem, quem summo afflauit olympo
Aspirans, altóque Deus sub pectore fixit,
Omnes per terras, per rerum extrema secuti,

Fidentes cælo, iam totum errauimus orbem,
 Obsequium in certum populorum, denique læti,
 Cum terræ extremis seruitum finibus imus.
 Non hunc squalentes Libyæ sitientis arenæ,
 Non scopuli, ac syrtes, ventisque sonantia saxa,
 Oceano in magno, non summa pericula ponti,
 Non hunc naufragia, & mortes tardastis amorem.
 Sed postquam toto diuersos æquore Sinas,
 Perque tot & casus, per tot discrimina rerum,
 Trans magnum Atlantem, & rapidi trans litora Gangis,
 Extremos hominum, fessi peruenimus Indos;
 Atque pererrato patuerunt denique ponto
 Æquora terrarum longè vltima, & vltimus orbis:
 Vnum restabat votis, ut & alma pateret
 Adriaci Regina maris, populique propinqui:
 Ne nos deinde suis socios adiungere rebus
 Abnuerent, quando pro relligione tuendâ,
 Bella mouent, Scythicâmq; parant euertere gentem.
 Quin etiam, ut perhibent, eadem te cura coquebat,
 Sancte Heros, ex quo rerum te maxima Roma
 Regnatorem orbis, Tarpeiam accepit in arcem,
 Et Vaticano Dominum sub monte locauit.
 Non cessauit enim rebus qui missus agendis
 Orator, populum hortari, sanctumque Senatum,
 Ut daret hospitio dextras, Sociosque vocaret.
 Non secus ac magnos qui centum inuertit aratris

Camporum

*Camporum tractus, & lati iugera fundi:
Maturis cùm flaua seges iam turget aristis,
Vndique, qui messem, fuerit si plurima, condant
Imperat ire viros, & qui frumenta reportent.
Nec te etiam talem nostri non sumere curam,
Passus amor LODOICE, licet te bella tenerent
Armorum intentum studiis, & magna parantem.*

*At te, & reiectum, & serâ sub nocte iacentem,
IGNATI, Venetam cùm primùm acceptus in urbem es,
Expectasse diu memorant, per strata viarum
Ignotum, & gelidæ cunctantem ad lumina Lunæ:
Donec te monitis demum cœlestibus actus,
Cum turbâ famulantum, & cæca in nocte Senator
Quæsit hospitio, suâque intra tecta recepit.
Nos tua progenies, quamquam inferiora secuti
Sorte pari accipimur: cœlo Pater optime ab alto
Respice nos, quando exempla in præclara vocamur;
Vt paria, ipse pares animos, in cœpta, ministres.*

*O tu, præcipuo gaudet quo præside magnus
Adria, tu Veneto dux addite, MARCE, Leoni,
Et vos Diui omnes, quorum sub numine florent
Res Italæ, testes nostris assistite dictis.
Vósque ô Primores Urbis, Venetique Quirites,
Audite hæc, vestris quando considerare terris
Deinde datum est, neque iam nobis id fata recusant:
Quamquam mens, dulci non sat contenta quiete,*

Maius quiddam agitat, suspensi hærebimus aris
 Orantes pacem superos, ac vota ferentes:
 Et pars certa animis mores formabit, & artes:
 Pars cælo monstrabit iter, quæ pectora fando
 Mulceat, & sanctum doceat pietatis amorem.
 Tum nostra eloquiis cælestibus ora patebunt;
 Vnde bibat puri diuinos ætheris ignes
 Mentis inops vulgus, Musisque exercita pubes:
 Pars & opem dabit afflictis, blandoque monebit
 Affatu, humanis quæ sit fiducia rebus.
 Quin etiam (sinerent Superi) mens prodiga vitæ,
 Dum Turcam bello petitis, pelagoque volatis,
 O Veneti, Vestris misceri Heroibus, omnes
 Fortunæ in casus, miro properaret amore:
 Quod si fata negant, si vitæ desidis umbram
 Ad mollem, indignos, & ad otia lenta reseruent.
 I tamen, i Scythico bella impacata Tyranno
 Adria fer, Diuûm dum numina sancta precamur,
 Dum veniam incensis & opem imploramus ab aris.
 Interea venturo olim testabimur æuo,
 Vt captâ nuper Tenedo, penetrastis ad oras
 Litoris Jliaci, vestræ incunabula gentis;
 Pergama ubi fuerant, & ubi Simoente sub alto,
 Maiorum spirant etiamnum grandia manes:
 Et cinerum ultores, post tot iam lapsa reposcunt
 Sæcula, Vos armis umbras satiate parentum.

*Si ferro Jliacos sit, quæ violauerit agros,
Gens super, hanc flammis victores perditæ, & armis.*

*Dum loquor, en ventos ardens iam nauta morantes
Increpitat, puppi signum dat rector ab alta,
Soluuntur funes, tenduntur carbasa ventis.*

*Jam video validis per transtra incumbere remis
Bellatorem Italum; Venetæ iam robora pubis
Sub GREMOVILLÆO lauros Ductore futuras
Præcipiunt, lætisque vocant clamoribus auras.*

*I felix, perge, & pelago da vela patenti,
Alta petens, totis insurge triremibus omnis
Adria, habes qui te per aperta pericula ponti,
Per scopulos, syrtesque, per obuia quæque sequantur.*

*At postquam, pelago emenso, vos litus habebit
Externum, ferro Argolicas penetrabitis vrbes,
Agmine quo, Scythicæ pallebunt cornua Lunæ,
Bosphorus ardebit flammis, Sigea pauebunt
Litora, & undanti spumabit sanguine Pontus.*

*Tum nostræ, quæ non Vobis, quàm carmine magno,
Serta suo texent decerpta è monte Camæncæ.*

*Tunc Urbem bello egregiam, & decora inclyta gentis
Adriacæ, magno sobolem ex Antenore natam,
Ac semper, seu res armis, seu fortè gerenda
Consiliis, lætam euentu, & præstantibus ausis;
Nunc bellum antiquâ pro relligione mouentem,
Heroum cœtu in medio, super astra feremus.*

*Attonitus plausum dabit, & mirabitur orbis,
Plausu in communi, festo clangore tubarum,
Romani colles, Tarpeia è rupe, sonabunt.*

*Armorúmque aliud, victâ pro gente, Trophæum
Ponemus, seris olim memorabile seclis.*

Dicemusque novos, gestis pro rebus, honores.

*Hi nostri, accepto hospitij pro munere, sensus,
Hæc, IUSTINIADÈ, Vobis speranda paramus.*

*Túque adeo, Patribus dum gesta negotia vestris
Fortè renarrabis, Venetæ testaberis urbi,*

Quæ sit apud nostros benefacti gratia vates.

Inque vicem officij, totum te nostra per orbem,

Nobilibus celebrem vulgabunt carmina factis.

At Vos interea fortunent numina Diuûm,

Magnanimi Proceres, & grandia cœpta secudent:

Dum rem Romanam bello seruatis, & urbem,

Et Vaticanæ saxum inuiolabile rupis.

FINIS.